

FØROYA SOSIAL-DEMOKRATUR

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BROÐURSKAPUR

Nr. 51

Lýsingaprisur fyri mm: 12 oyru á
1. síðu, 10 oyru á 3. og 4. síðu

Týsdagin 31. december 1946

Bladið verður bílagt á posthúsinum, og
kostar kr. 2,00 + porto um fjórðingsárið

20 árg.

Mannatrot.

Tað kann vera so lægið og skiftandi í mannasamfelagnum. Eina tíð tykist manntalið at vera óvægð. Framleiðslan er so stór, at ikki slepst av við vørurnar, og mongd av monnum í øllum starvum ganga arbeiðisleysir.

So kunna tíðir koma, tá ið alt skiftir. Vørutrotið í heiminum gerst stórt, og framleiðslan orkar ikki at metta tilboðið. Allar greinir í vinnulivinum standa áambi, og fólk trýtur at fáast til arbeiðið. Slíkar tíðir hava vit havt og hava nú.

Framman undan krignum var arbeiðstrotið óført, milliðir av monnum gingu starvsleysir, teir stýrandi gjørdu sær høvudbrót at fáa pening til vega til hetta arbeiðisleysa líði, og hitt almenna mátti av álvara fara at kanna um, hvat ið gerast kundi fyri at bota um hesi syndariðu viðurskifti og steðga hesari landaplágu. Í slíkum tíðum var tað eisini, at menniskjan sjálf royndi at eftiransa náttúruni og minka um barnatalið, tí foreldur hildu seg ikki hava ráð til at seta børn inn í verðina.

Kriggið broytti alt. Nú var tað fólk, ið treyt, verk fyri allar hendur, teir ungu mennir ríðu í bardagan, og so mátti konufólkið og teir gomlu taka ta starv upp heima, ið áður ligði hevði á hinum ungu monnum.

Henda myndin er sjálvsagt nógv broytt. Kriggið endar, og so koma kriggsmeen heim og skulu taka upp á seg aftur friðarstarvið. Men tað, at tað er trot uppá arbeiðsmegi er tó ikki broytt. Nógvir av teimum, sum «ríðu í bardagan» koma ikki heim aftur, land og býir liggja í sorli og skulu uppbyggjast, matur skal fáast til vega til tey hungandi í teimum krigsherjaðu londunum.

Og nú tykist eisini at vera komið til tað stig, at fólkatalið í ymsum londum — sum spátt varð — eisini fer at minka av øðrum orsökum enn dráp í krignum — náttúrin er gramm at hevna seg, tá ið menniskan vil taka henni ræði av hendi og leggja uppi hennara virki. Sporini av tí minkandi barnatalinum fara nú at sýna seg.

Henda myndin frá úrheiminum fer í vissum stigum eisini at sýna seg her hjá okkum í Føroyum.

At siga at tað var rættiliga arbeiðstrot framman undan krignum her hjá okkum er vist ikki

heilt rætt. Sum kunnugt flutti mongd av fólkum landinum hetta tíðarskeiðið, men tað var ivaleyst mest av tí, at høvudsvinna okkara, sjógvurin, var eins og ein viðfánigur og gav fiskimanninum ikki breyð í munn. Aðrar vinnur lógu so eisini lannar, og fólk hildu, tey máttu leita sær aðrastaðni til betri kor.

Kriggið broytti hesi viðurskifti. Streymurin suðureftir til Danmarkar helt uppát, av tí at ferðilin millum londini var steðgaður. Og so komu uppgongutiðirnar. Men uppgongutiðirnar nomu ikki við øll. Fjöld av fiskimönnum gekk á landi og slapp ikki til sjós, tí skipini vóru ov fá. Á landinum var í ymskum plássum nógv arbeiði — men nógvastaðni líði. Og útróðurin kundi ikki verða ræktur til lítar, tí vit saknaðu stórar bátar.

Aftur at hesum fóru tíðirnar brátt at gerast dýrar, so hóast menn høvdu arbeiði og vunu rættiliga væl í mun til sum fyrr hevði verið, fór tað at gerast trupult at fáa endarnar at rekka saman — útreiðslurnar fóru at vera sterri enn inntøkurnar.

Nú fór at frættast norðanfrá, at okkara grannaland Island var betri ábórið í øllum lutum enn vit. Teir fóru hversettir av tí ríka Amerika, og henda hersetanin gav landinum møguleika til at fara undir eina ófara uppbygging longu áðrenn bardagurin var liður. Arbeiðsmenn fóru at tróta, og tað var sjálvandi, at tá ið tað frættist til Føroyar, at Íslendingar fegnir fóru at fáa Føroyingar upp til teirra at arbeiða — bæði á sjónum og á landinum — fóru menn hiðani av landi í stórum tali at leita vestur til Íslands, har viðurskiftini fóru laglig og inntøkur og lønir ófær.

Vit kunna ikki siga annað enn at hetta var ein stórus lætti bæði fyri hin einstaka og landið í síni heild. Her gjørdust líkindi til at bygdamenn, sum heima høvdu ligði, sluppu burtur at forvinna. Á sama hátt hin serkøni arbeiðarin, sum ikki hevði kunnað nýtt sín «fakkunnleika», tí tilfar treyt her hjá okkum at fáa gjørt nakað burtur úr.

Men hetta gagnliga tiltak man nú fara og vera vent til hitt mótsætta.

Tá ið kriggið endaði fóru Føroyingar eins og aðrar tjóðir at hugsa um at fáa sær tey amboð,

ið fóru fyri neyðini. Vit fáa enn ikki alt, og uppbygging okkara er enn ikki vordin so víðfær, sum hon átti. Men væntandi verður hon tað. Okkara skipafloti er væl øktur bæði viðvíkjandi nýggjum ferum og umvældum.

I fyrsta umfari fer tí, sum tykist, fyrst at standa á fólkunum. Tað er tað, vit ætla at halda fram, at fólkastreymurin norðureftir, sum var okkum til gagns kriggstíðina, tá ið vit lógu illa fyri og høvdu arbeiðsloysi, og fólkastreymurin suðureftir fer at koma okkum aftur um brekkur. Vit fara — sagt við greiðum orðum — at kenna mannatrot, serliga viðvíkjandi serkunnleika.

Og tað hevur merkt eisini hesi seinastu árin. Smiðir hava troðið bæði til jarn og træ. Smeiðmeistarar hava gramt seg um, at maður lærir hjá sær og so rýmir hann av landinum tá ið hann er útlærdur. Tá ið so stórarbeiði skulu verða gjørd stendur maðurin lamin, tí hann hevur ovlitið av kønum fólk.

Tað er eisini aloftast so, at maður, sum fer burtur at læra handaverk, kemur ikki aftur, hann setir seg niður í útlandinum og landið missir ta arbeiðsmegina.

Somuleiðis er við sjómanninum. Hann søkti burtur til aðra sigling, og vit sóu hann ikki aftur. Ivaleyst kennst hetta aftur, nú hesin stóri skipafloti skal mannast við kønum monnum, bæði maskinfólki, skiparum og bestimonnum.

Mannatílfarið í samfelagnum er hin mest týðningarmikili tættur. Hetta eiga stýrismenn at geva ans og skipa soleiðis fyri, at fólk ikki flýggjar men verður heimlandinum at gagni.

Býtisseðlar.

Útflyggjan av býtisseðlum til persónar, ið hava fastan bústað í Tórshavnar kommunu, verður í býráðssalinum týsdagin tann 31. decemaer í ár, hósdagin tann 2. januar og friggjadagin tann 3. januar 1947, frá kl. 10 til 18.

Tey, ið koma eftir seðlunum, mugu ikki vera undir 18 ár, og mugu vera vitandi um navn á øllum húski sínum.

Eftir tað ásettu tíð fyri útflyggjanina verður tikið 2 kr. fyri hvørja útflyggjan.

Tórshavnar býráð, tann 28. decbr. 1946.

Lastvognskoyring

Anton Arge (y) Húsabrugv

Tlf. 443

Tíðindi.

Gudstænastur.

I kveld, nýggjársaftan, kl. 11 1/2 verður gudstænasta í Havnar kirkju, J. Joensen próstur prædikar.

Nýggjársdag kl. 11 prædikar Joensen próstur í Havnar kirkju. Kl. 6 s.p. verður minningargudstænasta, Joensen próstur prædikar.

Jólaveðrið

var út av lagi ringt. Stormur og regn allar dagarnar, so lítit var farandi út um eina gátt. Men jólni eru hátíðin í heiminum, heima við hús; veðrið gjørdi rúmin innanveggja tvífalt hugnalig, og nú í okkara døgum er nógv komið upp at hava um jólni, sum tey gomlu ikki høvdu. Jólatriðni, sum meiri at siga vóru ókunnig í landinum fyri nøkrum árum síðan, koma nú higar í heilum rúgvum, og er hesin nýggi síður til stóra gleði — serliga hjá børnunum.

Føroysk jólagudstænasta úr Keypmannahavn.

Hin føroyska gudstænastan úr Keypmannahavn 2. jóladag fer nú at gerast ein fastur tættur í jólahaldinum — eins og jólahæilsurnar eru tað. Gudmund Bruun próstur, sum nú er øllum Føroyingum so kunnigur, prædikadi hesa ferð sum flest allar sínar ferðirnar. Tað hoyrdist væl og var hátíðarligt at lýða á. Sjáldan er, at vit hava ta gleði at hoyra føroyskt í útvarpi, so fyri hesa føroysku jólagudstænastu eigur hitt danska útvarpið stóra tøkk uppibørna.

Sangur í Tórshavn.

Sangkór av Toftum, sum H. J. Højgaard lærari skipar fyri, hevur nú á hvørjum ári sangfundir í høvudsstaðnum. Hesi jól var tað til frama fyri Barnahjálpargrunnin. «Dimmal» heldur, sum eisini rætt er, at tað hevði verið hóskaði, at onkur av teimum, sum fyrirstanda hesum grunni, bóru sangfólkunum eina almenna tøkk fram, tá ið lidugt var. Somuleiðis at teimum var sýndur onkur blískapur, meðan tey fóru í býnum.

Spell er.

at eingin føroysk jólabók fyri børn kom út hesi jól. Tey ár, tær eru komnar, hava tær innihaldinum viðvíkjandi verið eins góðar og himar, ið koma attanfrá. Slíkt sum at geva «ungu Føroyum» føroyskar bókur í hendi man vera størri tjóðargagn enn mangt annað, ið ropt verður uppí há um.

Myrkríð reyða

eitur yrkingasavn, sum útkomið er til jóla, eftir Karsten Hoydal. Vit skulu geva hesum yrkingum eitt ummæli eina ádr ferð.

„Føroya Sosialdemokrat“ ynskir øllum gott og eydnuríkt nýttár.